

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ & ΚΟΙΝ. ΥΠΟΘΕΣΕΩΝ
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΟΣ ΕΘΝΙΚΟΣ ΦΟΡΕΑΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ
ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ (e-Ε.Φ.Κ.Α.)

ΚΕΝΤΡΟ ΕΙΣΠΡΑΞΗΣ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΩΝ ΟΦΕΙΛΩΝ
ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ
Δ/ΝΣΗ ΑΝΑΓΚΑΣΤΙΚΩΝ ΜΕΤΡΩΝ
ΕΙΣΠΡΑΞΗΣ & ΝΟΜΙΚΗΣ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗΣ

Ταχ. Δ/ση : Πατησίων 12, ΤΚ.10677, Αθήνα
Τηλ. : 210 52.91.778,
: 210 52.91.718,
FAX : 210 52.91.735
Πληροφορίες : Σώχου Αναστασία

ΑΝΑΡΤΗΤΕΑ ΣΤΟ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟ

Αθήνα, 10 Μαρτίου 2020

Αρ. Πρωτ.: 58069Σ.15195/10-03-20

ΕΓΚΥΚΛΙΟΣ: 9

ΠΡΟΣ:

1. Αποδέκτες Πίνακα Α΄

ΚΟΙΝΟΠΟΙΗΣΗ:

1. Ως ο συνημ. πίνακας διανομής

Θέμα: «Κοινοποίηση διατάξεων του άρθρου 64 του Ν.4646/2019 (ΦΕΚ Α΄ 201) περί αλληλέγγυας ευθύνης για την καταβολή ασφαλιστικών εισφορών.»

I. ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΑ

Με τις διατάξεις του άρθρου 64 του Ν.4646/2019 (ΦΕΚ Α΄ 201) «Φορολογική μεταρρύθμιση με αναπτυξιακή διάσταση για την Ελλάδα του αύριο» αντικαταστάθηκε η παράγραφος 1 του άρθρου 31 του Ν.4321/2015 (ΦΕΚ Α΄ 32) και προσδιορίστηκαν εκ νέου οι προϋποθέσεις με βάση τις οποίες θεμελιώνεται η προσωπική και αλληλέγγυα ευθύνη για την καταβολή των ασφαλιστικών οφειλών νομικών προσώπων από τους κατά νόμο συνυπόχρεους υπευθύνους αυτών.

Ειδικότερα, σύμφωνα με το άρθρο 64 του Ν.4446/2019, η παράγραφος 1 του άρθρου 31 αντικαθίσταται ως εξής:

«1. Τα πρόσωπα που είναι νόμιμοι εκπρόσωποι, πρόεδροι, διαχειριστές, διευθύνοντες σύμβουλοι, εντεταλμένοι στη διοίκηση και εκκαθαριστές των νομικών προσώπων και νομικών οντοτήτων, όπως αυτές προσδιορίζονται στο άρθρο 3 του ν. 4174/2013 (Κώδικας Φορολογικής Διαδικασίας, Α΄ 170), κατά τον χρόνο της διάλυσης ή συγχώνευσής τους, ευθύνονται προσωπικά και αλληλέγγυα και εις ολόκληρον για την καταβολή των ασφαλιστικών εισφορών, πρόσθετων τελών, προσαυξήσεων και λοιπών επιβαρύνσεων που οφείλονται από αυτά τα νομικά πρόσωπα και τις νομικές οντότητες προς τους Φορείς Κοινωνικής Ασφάλισης ανεξάρτητα από τον χρόνο βεβαίωσής τους, εφόσον συντρέχουν σωρευτικά οι κατωτέρω προϋποθέσεις:

α. τα ανωτέρω πρόσωπα είχαν μια από τις ανωτέρω ιδιότητες είτε κατά τη διάρκεια λειτουργίας του νομικού προσώπου είτε κατά τον χρόνο λύσης, διάλυσης ή συγχώνευσης του είτε κατά τη διάρκεια της εκκαθάρισης του νομικού προσώπου,

β. οι οφειλές κατέστησαν ληξιπρόθεσμες κατά τη διάρκεια της θητείας τους υπό κάποια εκ των ανωτέρω ιδιοτήτων, με την επιφύλαξη των επόμενων εδαφίων. Αν οι οφειλές διαπιστώνονται μετά από έλεγχο, ως αλληλεγγύως υπεύθυνα πρόσωπα κατά την έννοια της παραγράφου αυτής, νοούνται μόνο τα πρόσωπα στα οποία συνέτρεχαν οι προϋποθέσεις των στοιχείων α' και γ' κατά το έτος ή την περίοδο στην οποία ανάγονται οι οφειλές αυτές. Σε περίπτωση που οι υπό παρ.1 οφειλές έχουν υπαχθεί σε ρύθμιση, η αλληλέγγυα ευθύνη βαρύνει και τα πρόσωπα στα οποία συνέτρεχαν οι προϋποθέσεις των στοιχείων α' και γ' κατά τον χρόνο που κάθε δόση της ρύθμισης κατέστη ληξιπρόθεσμη ή η ρύθμιση απωλέσθηκε. Για τα ποσά των τόκων, των προσαυξήσεων, των προστίμων και των λοιπών χρηματικών κυρώσεων, η αλληλέγγυα ευθύνη βαρύνει τα πρόσωπα που είναι αλληλεγγύως υπεύθυνα για την κύρια οφειλή επί της οποίας υπολογίζονται και επιβάλλονται τα ποσά αυτά,

γ. οι εν λόγω οφειλές δεν καταβλήθηκαν ή δεν αποδόθηκαν στο Δημόσιο από υπαιτιότητα των ανωτέρω προσώπων. Το βάρος απόδειξης για την μη ύπαρξη υπαιτιότητας, φέρουν τα υπό παραγράφου 1 πρόσωπα. Με απόφαση του Υπουργού Εργασίας δύνανται να ορίζονται ενδεικτικά περιπτώσεις έλλειψης υπαιτιότητας.

Στα νομικά πρόσωπα ή νομικές οντότητες που συγχωνεύονται, ευθύνεται αλληλεγγύως με τα παραπάνω πρόσωπα για την πληρωμή των οφειλόμενων ασφαλιστικών εισφορών και των επ' αυτών τόκων, προστίμων και προσαυξήσεων και οποιωνδήποτε χρηματικών κυρώσεων του διαλυόμενου νομικού προσώπου και εκείνο ή εκείνη η νομική οντότητα που το απορρόφησε ή το νέο νομικό πρόσωπο ή η νέα νομική οντότητα που συστήθηκε, ανεξάρτητα από τον χρόνο βεβαίωσής τους.»

Γίνεται αντιληπτό ότι με τη νέα διάταξη δεν επέρχεται καμία μεταβολή ως προς τον κατάλογο των ευθυνόμενων προσώπων με βάση την ιδιότητα ευθύνης με την οποία συμμετέχουν στη διοίκηση των νομικών προσώπων, δηλαδή, η ευθύνη εξακολουθεί να βαρύνει τα πρόσωπα που είναι νόμιμοι εκπρόσωποι, πρόεδροι, διαχειριστές, διευθύνοντες σύμβουλοι, εντεταλμένοι στη διοίκηση και εκκαθαριστές των νομικών προσώπων και νομικών οντοτήτων.

Καινοτόμο στοιχείο της νέας διάταξης αποτελεί η πρόσθετη συσχέτιση της ευθύνης των προαναφερθέντων προσώπων αφενός με την λήξη της προθεσμίας καταβολής των ασφαλιστικών εισφορών και αφετέρου με την ύπαρξη ή μη υπαιτιότητας από πλευράς των εν λόγω προσώπων.

II. ΑΝΑΛΥΣΗ ΠΡΟΫΠΟΘΕΣΕΩΝ ΘΕΜΕΛΙΩΣΗΣ ΕΥΘΥΝΗΣ

Αναλυτικότερα, η **πρώτη προϋπόθεση** εκ των τριών είναι σαφής διότι προβλεπόταν και από το προϊσχύον νομικό πλαίσιο, όπου αποτελούσε ουσιαστικά την μόνη προϋπόθεση θεμελίωσης της αλληλέγγυας ευθύνης.

Με την **δεύτερη προϋπόθεση**, η ευθύνη οριοθετείται εντός της διάρκειας της θητείας των κατά νόμο συνυπόχρεων προσώπων εξαιρώντας οφειλές, οι προθεσμίες καταβολής των οποίων έληξαν πρωτότερα της ανάληψης των καθηκόντων τους.

Ως εκ τούτου, από την ημερομηνία έναρξης ισχύος της νέας διάταξης, δηλαδή από τις **12/12/2019** κι εφεξής, τα πρόσωπα υπό τις προαναφερθείσες ιδιότητες ευθύνονται προσωπικά και αλληλέγγυα με το νομικό πρόσωπο που διοικούν μόνο για τις ασφαλιστικές εισφορές των οποίων η εμπρόθεσμη καταβολή έληξε εντός της θητείας τους υπό αυτήν την ιδιότητα.

Αντίθετα, παύει η ευθύνη τους για τις οφειλές οι οποίες είχαν ήδη καταστεί ληξιπρόθεσμες πριν την απόκτηση της ιδιότητας αυτής (και πριν την έναρξη της θητείας τους).

Για την καλύτερη κατανόηση του νέου τρόπου ορισμού της έκτασης ευθύνης παρατίθενται τα ακόλουθα παραδείγματα.

Παράδειγμα 1:

Το συννπόχρεο πρόσωπο με ιδιότητα ευθύνης «009 - ΔΙΕΥΘΥΝΩΝ ΣΥΜΒΟΥΛΟΣ» και θητεία ευθύνης από 15/10/2015 μέχρι 16/9/2018, ευθύνεται μόνο για τις οφειλές του πρωτοφειλέτη με νομική μορφή «008 - ΑΝΩΝΥΜΟΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑ (ΑΕ)» με χρονική περίοδο ασφάλισης από τον 9/2015 μέχρι και τον 7/2018, διότι η προθεσμία καταβολής για τον 9/2015 έληξε στις 30/10/2015, δηλαδή εντός της θητείας του, όπως και η προθεσμία καταβολής για τον 7/2018, η οποία έληξε στις 31/8/2018. Για τον 8/2018 δεν ευθύνεται διότι η προθεσμία καταβολής έληξε μετά την λήξη της θητείας του, στις 30/9/2018.

Παράδειγμα 2 :

Το συννπόχρεο πρόσωπο με ιδιότητα ευθύνης «004 - ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΤΗΣ» και θητεία ευθύνης από 15/8/2014 μέχρι 31/7/2017, ευθύνεται μόνο για τις οφειλές του πρωτοφειλέτη με νομική μορφή «009 - ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΕΝΗΣ ΕΥΘΥΝΗΣ (ΕΠΕ)» με χρονική περίοδο ασφάλισης από τον 7/2014 μέχρι και τον 6/2017, διότι η προθεσμία καταβολής για τον 7/2014 έληξε στις 31/8/2014, δηλαδή εντός της θητείας του, όπως και η προθεσμία καταβολής για τον 6/2017, η οποία έληξε στις 31/7/2017. Για τον 7/2017 δεν ευθύνεται διότι η προθεσμία καταβολής έληξε μετά την λήξη της θητείας του, στις 31/8/2017.

Από τα παραπάνω παραδείγματα, προκύπτει ότι στην ευθύνη των διοικούντων νομικά πρόσωπα περιλαμβάνονται πλέον πράξεις βεβαίωσης οφειλής που ανάγονται σε περιόδους ασφάλισης οι οποίες αρχίζουν εντός του προηγούμενου μήνα από τον μήνα έναρξης της θητείας τους και λήγουν εντός του προπροηγούμενου μήνα από τον μήνα λήξης της θητείας τους. Στην ειδική, δε, περίπτωση λήξης της θητείας τους κατά την τελευταία ημέρα του μήνα, στην ευθύνη τους περιλαμβάνονται και πράξεις βεβαίωσης οφειλής που ανάγονται σε περιόδους ασφάλισης οι οποίες λήγουν εντός του προηγούμενου μήνα από τον μήνα λήξης της θητείας τους.

Ωστόσο, σύμφωνα με το τρίτο εδάφιο της περίπτωσης β' της παρ. 1 του άρθρου 31, η έκταση της ευθύνης τους κατ' εξαίρεση διευρύνεται και συμπεριλαμβάνει και οφειλές οι οποίες κατέστησαν ληξιπρόθεσμες και πριν την έναρξη της θητείας τους, **μόνο εφόσον οι εν λόγω οφειλές είχαν υπαχθεί σε καθεστώς ρύθμισης και η εμπρόθεσμη καταβολή δόσης ρύθμισης έληξε - με αποτέλεσμα η ρύθμιση να απωλέσθη - κατά τη διάρκεια της θητείας τους.**

Αναφορικά με την **τρίτη προϋπόθεση**, η διάταξη προβλέπει ότι **το βάρος της απόδειξης της υπαιτιότητας για την μη καταβολή των οφειλών φέρουν τα εν λόγω πρόσωπα**, ενώ με απόφαση του Υπουργού Εργασίας η οποία πρόκειται να εκδοθεί θα προσδιοριστούν ενδεικτικές περιπτώσεις έλλειψης υπαιτιότητας.

Σε κάθε περίπτωση, πάντως, η απόδειξη της υπαιτιότητας δεν θα εξετάζεται μέσα στο πλαίσιο της διοικητικής διαδικασίας ούτε θα επιλύονται σχετικά ζητήματα εξωδικαστικά. Αντίθετα, ο ισχυρισμός της μη υπαιτιότητας θα πρέπει να αποδειχτεί από τα εν λόγω πρόσωπα μέσα στο πλαίσιο άσκησης του ένδικου βοηθήματος της ανακοπής κατά της ταμειακής βεβαίωσης των οφειλών ή τυχόν πράξεων αναγκαστικής εκτέλεσης.

III. ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΑΝΑΓΚΑΣΤΙΚΩΝ ΜΕΤΡΩΝ - ΑΧΡΕΩΣΤΗΤΩΣ ΕΙΣΠΡΑΧΘΕΝΤΑ ΠΟΣΑ

Μέχρι να ολοκληρωθεί η κατάλληλη τροποποίηση του λογισμικού Ο.Π.Σ. στην επιχειρησιακή περιοχή των αναγκαστικών μέτρων, προκειμένου να μην προκύπτουν αχρεωστήτως εισπραχθέντα ποσά, επιστούμε την προσοχή για τα εξής:

III.1 ΚΑΤΑΣΧΕΣΕΙΣ ΕΙΣ ΧΕΙΡΑΣ ΠΙΣΤΩΤΙΚΩΝ ΙΔΡΥΜΑΤΩΝ

Η έκδοση κατασχέσεων εις χείρας πιστωτικών ιδρυμάτων **κατά των πρωτοφειλετών (νομικών προσώπων)** μπορεί να συνεχιστεί και πριν ολοκληρωθεί η τροποποίηση του λογισμικού, διότι δεν επηρεάζεται από τη νέα διάταξη.

Επίσης, μπορεί να συνεχιστεί η έκδοση κατασχέσεων εις χείρας πιστωτικών ιδρυμάτων **κατά των συνυπόχρεων** διοικούντων αυτών, **μόνο εφόσον ευθύνονται για το σύνολο της οφειλής** με βάση τα προεκτεθέντα, π.χ. κατά του ενεργού διευθύνοντος συμβούλου ανώνυμης εταιρείας ο οποίος τυγχάνει και ο μόνος.

Αντίθετα, **αναστέλλεται προσωρινά** η έκδοση κατασχέσεων εις χείρας πιστωτικών ιδρυμάτων κατά των συνυπόχρεων προσώπων, τα οποία ευθύνονται για μέρος της συνολικής οφειλής ενώ μόλις ολοκληρωθεί η τροποποίηση του λογισμικού θα ενημερωθείτε εκ νέου.

Κατασχέσεις εις χείρας πιστωτικών ιδρυμάτων οι οποίες επιβλήθηκαν με βάση τα προεκτεθέντα για οφειλές εκτός περιόδου ευθύνης των εν λόγω προσώπων **μπορούν να περιοριστούν ή ακόμα και να αρθούν κατόπιν υποβολής σχετικής αίτησης.**

Ωστόσο, ποσά τα οποία εισπράχθηκαν από κατασχέσεις εις χείρας πιστωτικών ιδρυμάτων και εξόφλησαν εν μέρει ή εν όλω οφειλές εκτός περιόδου ευθύνης των εν λόγω προσώπων, με βάση τα προεκτεθέντα, **επιστρέφονται μόνο εφόσον η κατάσχεση επιβλήθηκε μετά την έναρξη ισχύος της νέας διάταξης, δηλαδή από 12/12/2019 και μεταγενέστερα,** λαμβάνοντας υπ' όψιν και τις λοιπές προϋποθέσεις περί επιστροφής/συμψηφισμού αχρεωστήτως εισπραχθεισών εισφορών του άρθρου 104 του Ν.4387/2016, όπως ισχύει.

III.2 ΚΑΤΑΣΧΕΣΕΙΣ ΚΙΝΗΤΩΝ / ΑΚΙΝΗΤΩΝ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΚΩΝ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ

Αναφορικά με την κατάσχεση κινητών και ακίνητων περιουσιακών στοιχείων **συνυπόχρεων προσώπων** οι οποίοι ευθύνονται, με βάση τα προεκτεθέντα, για ορισμένες μόνο πράξεις βεβαίωσης οφειλής του πίνακα χρεών του ΑΜΟ (και όχι για το σύνολο αυτών), επιστούμε την προσοχή στους εκδότες των παραγγελιών κατάσχεσης ως προς την ορθή επιλογή των παραστατικών οφειλής, οι οποίες θα εμφανίζονται εν τέλει στον πίνακα χρεών της παραγγελίας κατάσχεσης καθώς και στο σώμα της κατάσχεσης, η οποία θα συνταχθεί από τον δικαστικό επιμελητή, θα επιδοθεί στο συνυπόχρεο πρόσωπο και θα εγγραφεί στο αρμόδιο υποθηκοφυλακείο/κτηματολόγιο.

Ειδικότερα, αν κατά την έρευνα του δικαστικού επιμελητή εντοπιστεί κατασχετέο περιουσιακό στοιχείο συνυπόχρεου υπευθύνου (με μερική ευθύνη) τότε κατόπιν σχετικής επικοινωνίας με τον δικαστικό επιμελητή η παραγγελία θα ανακαλείται ως έχει και θα εκδίδεται νέα με επιλογή μόνο των ορθών πράξεων βεβαίωσης οφειλής, εξαιρώντας τις πράξεις για τις οποίες δεν υπάρχει καθόλου ευθύνη καταβολής.

Η ανάκληση της παραγγελίας θα καταχωρείται στο σύστημα Ο.Π.Σ., επιλέγοντας την τιμή «00035» στο πεδίο «**Τύπος ανάκλησης παραγγελίας**», θα καταβάλλεται στον δικαστικό επιμελητή το προβλεπόμενο ποσό για την έρευνά του (στο υποθηκοφυλακείο/κτηματολόγιο), πλέον των μέχρι τότε δικαιωμάτων του, και θα εκδίδεται νέα παραγγελία.

Εάν στη νέα παραγγελία συμπεριλαμβάνεται πράξη βεβαίωσης οφειλής **με μεικτές χρονικές περιόδους ασφάλισης, εντός και εκτός περιόδου ευθύνης του συνυπόχρεου προσώπου**, τότε θα πρέπει ο πίνακας χρεών της νέας παραγγελίας να προσαρμόζεται, με σχετική χειρόγραφη διόρθωση επ' αυτής, ως προς:

- την χρονική περίοδο (από-έως) της εν λόγω πράξης και
- το ύψος της οφειλής (από κύρια εισφορά, προσαυξήσεις και σύνολο).

Οι εν λόγω διορθώσεις στον πίνακα χρεών της παραγγελίας θα πρέπει να επικυρώνονται επιπρόσθετα (με υπογραφή-σφραγίδα του αρμοδίου οργάνου), ενώ αντίστοιχες χειρόγραφες σημειώσεις θα πρέπει να προστίθενται και στο σώμα της παραγγελίας κατάσχεσης.

Για το χρονικό διάστημα μέχρι την ολοκλήρωση της τροποποίησης του λογισμικού από τον ανάδοχο για τις κατασχέσεις εις χείρας Πιστωτικών Ιδρυμάτων, οι εργασίες αναγκαστικής εκτέλεσης των υπηρεσιών σας θα πρέπει να επικεντρωθούν στην έκδοση παραγγελιών κατάσχεσης κινητών/ακινήτων, που θα έπρεπε ούτως ή άλλως να εκτελείται.

III.3 ΑΝΑΓΓΕΛΙΑ ΑΠΑΙΤΗΣΕΩΝ ΕΦΚΑ

Ο πίνακας χρεών αναγγελιών σε προγράμματα πλειστηριασμών τρίτων θα πρέπει να περιορίζεται χειρόγραφα με ενέργειες του εκδότη της αναγγελίας, αφαιρώντας παραστατικά εκτός της περιόδου ευθύνης των καθ' ων των πλειστηριασμών.

Αντίστοιχες παρεμβάσεις θα πρέπει να πραγματοποιούνται στον πίνακα χρεών και κατά την έκδοση αναγγελιών σε περίπτωση πτώχευσης, εκκαθάρισης κλπ.

IV. ΔΙΕΥΚΡΙΝΙΣΕΙΣ - ΕΠΙΣΗΜΑΝΣΕΙΣ

Από το συνδυασμό των διατάξεων της παρ.1 του άρθρου 249, της παρ. 3 του άρθρου 258 και του άρθρου 270 του Ν.4072/2012 (ΦΕΚ Α' 86), **η ευθύνη των ομορρύθμων εταίρων και των μελών αστικών εταιρειών με νομική προσωπικότητα για την καταβολή των οφειλών των νομικών προσώπων στις οποίες συμμετέχουν ρυθμίζεται ειδικώς από τις προαναφερθείσες διατάξεις και παραμένει απεριόριστη και εις ολόκληρον.**

Η νέα διάταξη καταλαμβάνει όλα τα νομικά πρόσωπα (και τους διοικούντες αυτών) οι οποίοι τυγχάνουν εργοδότες και οφείλουν ασφαλιστικές εισφορές όλων των τ.

ασφαλιστικών φορέων (Ι.Κ.Α., Τ.Σ.Μ.Ε.Δ.Ε., Ο.Γ.Α., Τ.Σ.Α.Υ., κλπ.), ενώ δεν αφορά στη διαδικασία λήψης αναγκαστικών μέτρων κατά οφειλετών φυσικών προσώπων (ασφαλισμένων μισθωτών και μη μισθωτών) η οποία συνεχίζεται ως έχει.

Η ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΡΙΑ ΚΕΑΟ

ΧΑΤΖΗΕΥΣΤΑΘΙΑΔΟΥ ΒΑΡΒΑΡΑ

ΠΙΝΑΚΑΣ ΔΙΑΝΟΜΗΣ

ΠΙΝΑΚΑΣ ΔΙΑΝΟΜΗΣ	
1.	Γρ. κ. Διοικητή ΕΦΚΑ diokitis@efka.gov.gr
2.	Γρ. κ.κ. Υποδιοικητών ΕΦΚΑ yrod1@efka.gov.gr, yrod2@efka.gov.gr
3.	Υπουργείο Εργασίας & Κοινωνικών Υποθέσεων <i>Σταδίου 29, 10110 Αθήνα</i> asfmis@ypakr.gr

ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

12 Δεκεμβρίου 2019

ΤΕΥΧΟΣ ΠΡΩΤΟ

Αρ. Φύλλου 201

ΝΟΜΟΣ ΥΠ' ΑΡΙΘΜ. 4646

Φορολογική μεταρρύθμιση με αναπτυξιακή διάσταση για την Ελλάδα του αύριο.

**Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ
ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ**

Εκδίδομε τον ακόλουθο νόμο που ψήφισε η Βουλή:

**ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α'
ΡΥΘΜΙΣΕΙΣ ΤΟΥ ΚΩΔΙΚΑ
ΦΟΡΟΛΟΓΙΑΣ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ**

**Άρθρο 1
Τροποποίηση του άρθρου 4 του ΚΦΕ
για τη φορολογική κατοικία**

1. Η περίπτωση α' της παραγράφου 1 του άρθρου 4 του ν. 4172/2013 αντικαθίσταται ως εξής:

«α) έχει στην Ελλάδα τη μόνιμη ή κύρια κατοικία του ή τη συνήθη διαμονή του ή το κέντρο των ζωτικών του συμφερόντων, ήτοι τους προσωπικούς και οικονομικούς δεσμούς του ή».

2. Η παράγραφος 2 του άρθρου 4 του ν. 4172/2013 αντικαθίσταται ως εξής:

«2. Με την επιφύλαξη της παραγράφου 1 ένα φυσικό πρόσωπο που βρίσκεται στην Ελλάδα για χρονικό διάστημα που υπερβαίνει τις εκατόν ογδόντα τρεις (183) ημέρες, αθροιστικά, στη διάρκεια οποιασδήποτε δωδεκάμηνης περιόδου, είναι φορολογικός κάτοικος Ελλάδος από την πρώτη ημέρα παρουσίας του στην Ελλάδα. Το προηγούμενο εδάφιο δεν εφαρμόζεται στην περίπτωση φυσικών προσώπων που βρίσκονται στην Ελλάδα αποκλειστικά για τουριστικούς, ιατρικούς, θεραπευτικούς ή παρόμοιους ιδιωτικούς σκοπούς και η παραμονή τους δεν υπερβαίνει τις τριακόσιες εξήντα πέντε (365) ημέρες, συμπεριλαμβανομένων και σύντομων διαστημάτων παραμονής στο εξωτερικό.»

3. Στο άρθρο 4 του ν. 4172/2013 προστίθεται παράγραφος 2.α ως εξής:

«2.α. Με κοινή απόφαση του Υπουργού Οικονομικών και του Διοικητή της Ανεξάρτητης Αρχής Δημοσίων Εσόδων καθορίζονται οι διαδικασίες μεταβολής της φορολογικής κατοικίας των φυσικών προσώπων συμπεριλαμβανομένης της αρμόδιας υπηρεσίας για την υποβολή της δήλωσης φορολογίας εισοδήματος και κάθε άλλο

αναγκαίο θέμα ή λεπτομέρειες για την εφαρμογή των διατάξεων του παρόντος άρθρου.»

Άρθρο 2

Προσθήκη άρθρου 5Α στον ΚΦΕ για την εναλλακτική φορολόγηση εισοδήματος που προκύπτει στην αλλοδαπή φυσικών προσώπων που μεταφέρουν τη φορολογική τους κατοικία στην Ελλάδα

1. Μετά το άρθρο 5 του ν. 4172/2013 προστίθεται νέο άρθρο 5Α ως εξής:

«Άρθρο 5Α

Εναλλακτική φορολόγηση εισοδήματος που προκύπτει στην αλλοδαπή φυσικών προσώπων που μεταφέρουν τη φορολογική τους κατοικία στην Ελλάδα

1. Ο φορολογούμενος, φυσικό πρόσωπο, που μεταφέρει τη φορολογική κατοικία του στην Ελλάδα δύναται να υπαχθεί σε εναλλακτικό τρόπο φορολόγησης, όπως ορίζεται στην παράγραφο 2, για το εισόδημα που προκύπτει στην αλλοδαπή κατά την έννοια της παραγράφου 2 του άρθρου 5, εφόσον σωρευτικά:

α) δεν ήταν φορολογικός κάτοικος της Ελλάδος τα προηγούμενα επτά (7) από τα οκτώ (8) έτη πριν τη μεταφορά της φορολογικής κατοικίας του στην Ελλάδα, και
β) αποδεικνύει ότι επενδύει ο ίδιος ή συγγενικό του πρόσωπο, κατά την έννοια της περίπτωσης στ' του άρθρου 2, ή μέσω νομικού προσώπου ή νομικής οντότητας στο οποίο ή στην οποία, αντίστοιχα, έχει την πλειοψηφία των μετοχών ή μεριδίων, σε ακίνητα ή επιχειρήσεις ή κινητές αξίες ή μετοχές ή μερίδια σε νομικά πρόσωπα ή νομικές οντότητες με έδρα την Ελλάδα. Το ποσό της επένδυσης αυτής δεν μπορεί να είναι μικρότερο των πετακοσίων χιλιάδων (500.000) ευρώ. Η επένδυση πρέπει να έχει ολοκληρωθεί εντός τριών (3) ετών από την ημερομηνία υποβολής της αίτησης κατά την παράγραφο 3.

Δεν απαιτείται να συντρέχει η προϋπόθεση της περίπτωσης β', εφόσον πρόκειται για φυσικό πρόσωπο που έχει αποκτήσει και διατηρεί άδεια διαμονής για επενδυτική δραστηριότητα στην Ελλάδα, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 16 του ν. 4251/2014, όπως ισχύει.

Το εν λόγω φυσικό πρόσωπο υπόκειται σε φόρο για το φορολογητέο εισόδημά του που προκύπτει στην ημεδα-

χών, ανάλογα με τα στοιχεία και τις μεταβολές τους που εισάγονται σε αυτό ηλεκτρονικά από τους οικείους εκκαθαριστές αποδοχών των φορέων ή από πιστοποιημένα πληροφοριακά συστήματα μέσω κατάλληλων διεπαφών.

(ββ) Η μέριμνα ενσωμάτωσης και παραμετροποίησης των μισθολογικών, ασφαλιστικών, φορολογικών και λοιπών σχετικών με την μισθοδοσία διατάξεων, όπως εκάστοτε ισχύουν. Η Γενική Γραμματεία Πληροφοριακών Συστημάτων Δημόσιας Διοίκησης του Υπουργείου Ψηφιακής Διακυβέρνησης παρέχει στην Ε.Α.Π. την απαιτούμενη μηχανογραφική υποστήριξη.

(γγ) Η μέριμνα για την εύρυθμη επιχειρησιακή λειτουργία του συστήματος και η εξασφάλιση σύνδεσής του (μέσω διεπαφών) με τα σχετικά Πληροφοριακά Συστήματα του Δημόσιου Τομέα (Μητρώου Ανθρώπινου Δυναμικού, ΑΑΔΕ, ΕΦΚΑ, κ.λπ.).

(δδ) Η παροχή οδηγιών και υποστήριξη των ενταγμένων φορέων στο πληροφοριακό σύστημα υπολογισμού μισθοδοσίας της Ε.Α.Π.

εε) Η γραμματειακή και μηχανογραφική υποστήριξη της Ε.Α.Π.»

2. Για την κάλυψη των αναγκών της λειτουργίας της Ε.Α.Π. συνιστώνται επιπλέον στο Γενικό Λογιστήριο του Κράτους οι παρακάτω θέσεις :

α) 12 θέσεις μόνιμων υπαλλήλων κλάδου ΠΕ Δημοσιονομικών.

β) 3 θέσεις μόνιμων υπαλλήλων ΤΕ Δημοσιονομικών.

γ) 4 θέσεις μόνιμων υπαλλήλων ΔΕ Δημοσιονομικών.

Η κατανομή των ανωτέρω θέσεων μεταξύ των τμημάτων της Ε.Α.Π. προσδιορίζεται με απόφαση του Υπουργού Οικονομικών.

3. Με απόφαση του Υπουργού Οικονομικών, ρυθμίζεται κάθε αναγκαίο ζήτημα για την ανασυγκρότηση, οργάνωση και λειτουργία της Ε.Α.Π., σύμφωνα με τις διατάξεις της παραγράφου 1 του παρόντος στο πλαίσιο της νέας φάσης λειτουργίας της Ε.Α.Π., η οποία ολοκληρώνεται με την εφαρμογή ενός νέου ενιαίου πληροφοριακού συστήματος υπολογισμού μισθοδοσίας, την ένταξη των φορέων μισθοδοσίας, την εισαγωγή στοιχείων στο σύστημα, καθώς και τον ρόλο και τις αρμοδιότητες των εκκαθαριστών. Με όμοια απόφαση καθορίζεται ο χρόνος έναρξης ισχύος των παραγράφων 1 και 2 του παρόντος.

Άρθρο 63

Τροποποίηση του άρθρου 48 του ν. 4557/2018 σχετικά με την εκπροσώπηση του Υπουργείου Οικονομικών

1. Η υποπερίπτωση αα) της περίπτωσης α) της παραγράφου 2 του άρθρου 48 του ν. 4557/2018 αντικαθίσταται ως εξής:

«αα) ένα στέλεχος από τη Διεύθυνση Ερευνών Οικονομικού Εγκλήματος, ένα από τη Γενική Διεύθυνση του Σώματος Δίωξης Οικονομικού Εγκλήματος (Σ.Δ.Ο.Ε.) και ένα από τη Γενική Διεύθυνση Οικονομικής Πολιτικής του Υπουργείου Οικονομικών που προτείνονται από τον αρμόδιο Υπουργό.»

2. Στην υποπερίπτωση αα) της περίπτωσης α) της παραγράφου 4 του άρθρου 48 του ν. 4557/2018 διαγράφονται οι λέξεις «του Υπουργείου Οικονομικών».

3. Στο τέλος του τελευταίου εδαφίου της περίπτωσης β) της παραγράφου 4 του άρθρου 48 του ν. 4557/2018 προστίθενται οι λέξεις: «και το Υπουργείο Οικονομικών».

Άρθρο 64

Τροποποίηση του άρθρου 31 του ν. 4321/2015 σχετικά με την αλληλέγγυα ευθύνη για ασφαλιστικές εισφορές

Η παράγραφος 1 του άρθρου 31 του ν. 4321/2015 (Α' 32) αντικαθίσταται ως εξής:

«1. Τα πρόσωπα που είναι νόμιμοι εκπρόσωποι, πρόεδροι, διαχειριστές, διευθύνοντες σύμβουλοι, ενταταμένοι στη διοίκηση και εκκαθαριστές των νομικών προσώπων και νομικών οντοτήτων, όπως αυτές προσδιορίζονται στο άρθρο 3 του ν. 4174/2013 (Κώδικας Φορολογικής Διαδικασίας, Α' 170), κατά τον χρόνο της διάλυσης ή συγχώνευσής τους, ευθύνονται προσωπικά και αλληλέγγυα και εις ολόκληρον για την καταβολή των ασφαλιστικών εισφορών, πρόσθετων τελών, προσαυξήσεων και λοιπών επιβαρύνσεων που οφείλονται από αυτά τα νομικά πρόσωπα και τις νομικές οντότητες προς τους Φορείς Κοινωνικής Ασφάλισης ανεξάρτητα από τον χρόνο βεβαίωσής τους, εφόσον συντρέχουν σωρευτικά οι κατωτέρω προϋποθέσεις:

α. τα ανωτέρω πρόσωπα είχαν μια από τις ανωτέρω ιδιότητες είτε κατά τη διάρκεια λειτουργίας του νομικού προσώπου είτε κατά τον χρόνο λύσης, διάλυσης ή συγχώνευσής του είτε κατά τη διάρκεια της εκκαθάρισης του νομικού προσώπου,

β. οι οφειλές κατέστησαν ληξιπρόθεσμες κατά τη διάρκεια της θητείας τους υπό κάποια εκ των ανωτέρω ιδιοτήτων, με την επιφύλαξη των επόμενων εδαφίων. Αν οι οφειλές διαπιστώνονται μετά από έλεγχο, ως αλληλεγγύως υπεύθυνα πρόσωπα κατά την έννοια της παραγράφου αυτής, νοούνται μόνο τα πρόσωπα στα οποία συνέτρεχαν οι προϋποθέσεις των στοιχείων α' και γ' κατά το έτος ή την περίοδο στην οποία ανάγονται οι οφειλές αυτές. Σε περίπτωση που οι υπό παρ.1 οφειλές έχουν υπαχθεί σε ρύθμιση, η αλληλέγγυα ευθύνη βαραίνει και τα πρόσωπα στα οποία συνέτρεχαν οι προϋποθέσεις των στοιχείων α' και γ' κατά τον χρόνο που κάθε δόση της ρύθμισης κατέστη ληξιπρόθεσμη ή η ρύθμιση απωλέσθηκε. Για τα ποσά των τόκων, των προσαυξήσεων, των προστίμων και των λοιπών χρηματικών κυρώσεων, η αλληλέγγυα ευθύνη βαραίνει τα πρόσωπα που είναι αλληλεγγύως υπεύθυνα για την κύρια οφειλή επί της οποίας υπολογίζονται και επιβάλλονται τα ποσά αυτά,

γ. οι εν λόγω οφειλές δεν καταβλήθηκαν ή δεν αποδόθηκαν στο Δημόσιο από υπαιτιότητα των ανωτέρω προσώπων. Το βάρος απόδειξης για την μη ύπαρξη υπαιτιότητας, φέρουν τα υπό παραγράφου 1 πρόσωπα. Με απόφαση του Υπουργού Εργασίας δύνανται να ορίζονται ενδεικτικά περιπτώσεις έλλειψης υπαιτιότητας.

Στα νομικά πρόσωπα ή νομικές οντότητες που συγχωνεύονται, ευθύνεται αλληλεγγύως με τα παραπάνω πρόσωπα για την πληρωμή των οφειλόμενων ασφαλιστικών εισφορών και των επ' αυτών τόκων, προστίμων και προσαυξήσεων και οποιωνδήποτε χρηματικών κυρώσεων του διαλυόμενου νομικού προσώπου και εκείνο

ή εκείνη η νομική οντότητα που το απορρόφησε ή το νέο νομικό πρόσωπο ή η νέα νομική οντότητα που συστήθηκε, ανεξάρτητα από τον χρόνο βεβαίωσής τους.».

Άρθρο 65 **Λοιπές διατάξεις**

1. Στη διάταξη της παραγράφου 1 του άρθρου 51 του ν.δ. 420/1970 (Α' 27) η φράση «Το ετήσιο μίσθωμα για την εκμίσθωση δημόσιων ιχθυοτρόφων υδάτων σε αλιευτικούς συνεταιρισμούς με τη διαδικασία της απευθείας μίσθωσης συνίσταται σε ποσοστό δέκα τοις εκατό (10%) επί της αξίας των αλιευμάτων του μισθωμένου ιχθυοτρόφου ύδατος που αλιεύονται από τον μισθωτή αλιευτικό συνεταιρισμό» αντικαθίσταται ως εξής:

«Το ετήσιο μίσθωμα για την εκμίσθωση δημόσιων ιχθυοτρόφων υδάτων σε αλιευτικούς συνεταιρισμούς με τη διαδικασία της απευθείας μίσθωσης συνίσταται σε ποσοστό πέντε τοις εκατό (5%) επί της αξίας των αλιευμάτων του μισθωμένου ιχθυοτρόφου ύδατος που αλιεύονται από τον μισθωτή αλιευτικό συνεταιρισμό.».

2. Η προθεσμία της παραγράφου 14 του άρθρου 39 του ν. 4030/2011 προκειμένου οι οικοδομικοί συνεταιρισμοί να εναρμονίσουν τα καταστατικά τους, παρατείνεται έως 3.11.2020.

3. Στο τέλος της παραγράφου 3γ του άρθρου 6 του ν. 4410/2016 (Α' 141) προστίθεται εδάφιο ως εξής:

«Η θητεία του προσωπικού που έχει μετακινηθεί ή αποσπαστεί στο Σ.Ε.Κ. κατά την έναρξη ισχύος του παρόντος, ανανεώνεται για ένα (1) έτος από την ημερομηνία λήξης της, κατά παρέκκλιση των κείμενων διατάξεων χωρίς να απαιτείται προηγούμενη γνώμη των οικείων Υπηρεσιακών Συμβουλίων.»

4. Για τους ελέγχους και τις ελεγκτικές εργασίες που διενεργούνται από τις οργανικές μονάδες της Γενικής Διεύθυνσης Ελέγχου Συγχρηματοδοτούμενων Προγραμμάτων (ΓΔΕΣΠ) και της Γενικής Διεύθυνσης Δημοσιονομικών Ελέγχων (ΓΔΔΕ) του Γενικού Λογιστηρίου του Κράτους, καθορίζεται αποζημίωση με απόφαση του Υπουργού Οικονομικών κατά παρέκκλιση των διατάξεων του άρθρου 21 του ν. 4354/2015 (Α' 176). Με την ίδια απόφαση καθορίζονται οι δικαιούχοι, οι όροι, οι προϋποθέσεις, το ύψος και τα δικαιολογητικά για την καταβολή της αποζημίωσης του προηγούμενου εδαφίου.

5. Οι κάθε είδους δαπάνες Υπηρεσιών της Ανεξάρτητης Αρχής Δημοσίων Εσόδων που διενεργήθηκαν από 1.1.2019 έως και την έναρξη ισχύος του παρόντος, καθώς και απλήρωτων υποχρεώσεων προηγούμενων ετών, θεωρούνται νόμιμες, κατά παρέκκλιση των διατάξεων περί ανάληψης υποχρεώσεων και κάθε άλλης γενικής ή ειδικής διάταξης, και δύνανται να καταβάλλονται σε βάρος των πιστώσεων όλων των ειδικών φορέων του προϋπολογισμού της ΑΑΔΕ για τα οικονομικά έτη 2019 και 2020.

6. Το δεύτερο εδάφιο της παραγράφου 2 του άρθρου 139 του ν. 4635/2019 (Α' 167) αντικαθίσταται ως εξής:

«Με την εν λόγω απόφαση καθορίζεται ο προϋπολογισμός του προγράμματος, σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στο έκτο εδάφιο της παραγράφου 3 του άρθρου 134 του παρόντος, και μπορεί να προσδιορίζονται και άλλοι δικαιούχοι των ενεργειών.».

Άρθρο 66 **Μεταβατικές διατάξεις και έναρξη εφαρμογής**

1. Οι διατάξεις των άρθρων 1, 2 και 3 του παρόντος εφαρμόζονται από τη δημοσίευση του παρόντος νόμου.

2. Οι διατάξεις του άρθρου 13 του ν. 4172/2013, όπως αντικαθίστανται με το άρθρο 4 του παρόντος νόμου, εφαρμόζονται για τις παροχές σε είδος που λαμβάνονται στα φορολογικά έτη που αρχίζουν από 1.1.2020 και μετά.

3. Οι διατάξεις των περιπτώσεων ιβ', ιγ' και ιδ' της παραγράφου 1 του άρθρου 14 του ν. 4172/2013, όπως προστίθενται με το άρθρο 5 του παρόντος νόμου, εφαρμόζονται για τα εισοδήματα που αποκτώνται και τις παροχές σε είδος που λαμβάνονται στα φορολογικά έτη που αρχίζουν από 1.1.2020 και μετά.

4. Οι διατάξεις των παραγράφων 1 και 2 του άρθρου 15 του ν. 4172/2013, όπως αντικαθίστανται με το άρθρο 6 του παρόντος νόμου, εφαρμόζονται για τα εισοδήματα που αποκτώνται στα φορολογικά έτη που αρχίζουν από 1.1.2020 και μετά.

5. Οι διατάξεις της παραγράφου 6 του άρθρου 15 και του τελευταίου εδαφίου της παραγράφου 4 του άρθρου 40 του ν. 4172/2013, όπως προστίθενται με τις παραγράφους 1 και 2 του άρθρου 7 του παρόντος εφαρμόζονται για τα εισοδήματα που αποκτώνται και για τις δαπάνες που πραγματοποιούνται από 1.1.2020 και μετά.

6. Οι διατάξεις του τελευταίου εδαφίου της παραγράφου 4 του άρθρου 15 και του τελευταίου εδαφίου της περίπτωσης ε' της παραγράφου 1 του άρθρου 64 του ν. 4172/2013, όπως αντικαθίσταται με τις διατάξεις των παραγράφων 1 και 2 του άρθρου 8 του παρόντος εφαρμόζονται για τα εισοδήματα που αποκτώνται από 1.1.2020 και μετά.

7. Οι διατάξεις του άρθρου 16 του ν. 4172/2013, όπως αντικαθίστανται με τις διατάξεις του άρθρου 9 του παρόντος εφαρμόζονται για τα εισοδήματα που αποκτώνται από 1.1.2020 και μετά.

8. Οι διατάξεις της παραγράφου 6 του άρθρου 21 του ν. 4172/2013, όπως προστίθενται με το άρθρο 10 εφαρμόζονται από τη δημοσίευση του παρόντος νόμου.

9. Οι διατάξεις του τελευταίου εδαφίου της περίπτωσης γ' του άρθρου 22 του ν. 4172/2013, οι οποίες προστίθενται με την παράγραφο 2 του άρθρου 11 του παρόντος εφαρμόζονται για δαπάνες εταιρικής κοινωνικής ευθύνης που πραγματοποιούνται στα φορολογικά έτη που αρχίζουν από 1.1.2020 και μετά.

10. Οι διατάξεις του άρθρου 22B του ν. 4172/2013, όπως προστίθενται με το άρθρο 12 εφαρμόζονται για δαπάνες που πραγματοποιούνται στα φορολογικά έτη που αρχίζουν από 1.1.2020 και μετά.

11. Οι διατάξεις της περίπτωσης ιε' του άρθρου 23 του ν. 4172/2013, όπως προστίθενται αντιστοίχως με το άρθρο 13 εφαρμόζονται για δαπάνες που πραγματοποιούνται στα φορολογικά έτη που αρχίζουν από 1.1.2020 και μετά.

12.α. Οι διατάξεις της περίπτωσης β' της παραγράφου 1 του άρθρου 24, οι οποίες αντικαθίστανται με την παράγραφο 1 του άρθρου 14 του παρόντος εφαρμόζονται για συμβάσεις χρηματοδοτικής μίσθωσης που συνάπτονται από την 1.1.2020 και μετά.

Άρθρο 86
Έναρξη ισχύος

Η ισχύς του παρόντος νόμου αρχίζει από τη δημοσίευσή του στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, εκτός αν άλλως ορίζεται στις επιμέρους διατάξεις.

Παραγγέλλομε τη δημοσίευση του παρόντος στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως και την εκτέλεσή του ως νόμου του Κράτους.

Αθήνα, 12 Δεκεμβρίου 2019

Ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας

ΠΡΟΚΟΠΙΟΣ Β. ΠΑΥΛΟΠΟΥΛΟΣ

Οι Υπουργοί

<p>Οικονομικών ΧΡΗΣΤΟΣ ΣΤΑΪΚΟΥΡΑΣ</p>	<p>Ανάπτυξης και Επενδύσεων ΣΠΥΡΙΔΩΝ - ΑΔΩΝΙΣ ΓΕΩΡΓΙΑΔΗΣ</p>	<p>Προστασίας του Πολίτη ΜΙΧΑΗΛ ΧΡΥΣΟΧΟΪΔΗΣ κ.α.α. ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΚΟΥΜΟΥΤΣΑΚΟΣ</p>
<p>Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων ΙΩΑΝΝΗΣ ΒΡΟΥΤΣΗΣ</p>	<p>Περιβάλλοντος και Ενέργειας ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΧΑΤΖΗΔΑΚΗΣ</p>	<p>Δικαιοσύνης ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΤΣΙΑΡΑΣ</p>
<p>Εσωτερικών ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΘΕΟΔΩΡΙΚΑΚΟΣ</p>	<p>Υποδομών και Μεταφορών ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΚΑΡΑΜΑΝΛΗΣ</p>	<p>Ναυτιλίας και Νησιωτικής Πολιτικής ΙΩΑΝΝΗΣ ΠΛΑΚΙΩΤΑΚΗΣ</p>
<p>Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων ΜΑΥΡΟΥΔΗΣ ΒΟΡΙΔΗΣ</p>	<p>Επικρατείας ΚΥΡΙΑΚΟΣ ΠΙΕΡΡΑΚΑΚΗΣ</p>	<p>Υφυπουργός στον Πρωθυπουργό ΣΤΥΛΙΑΝΟΣ ΠΕΤΣΑΣ</p>

Θεωρήθηκε και τέθηκε η Μεγάλη Σφραγίδα του Κράτους.

Αθήνα, 12 Δεκεμβρίου 2019

Ο επί της Δικαιοσύνης Υπουργός

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΤΣΙΑΡΑΣ